

תרסיסי השימון ואחזקה - מס הקניה יבוטל והתביעה תמשיך

עו"ד גיל נדל

כאשר רשות המסים מוציאה ליבואן הודעת חיוב לתשלום מסי יבוא רטרואקטיבית, או כאשר היבואן תובע את רשות המסים להשבת מסי יבוא ששולמו ביתר, הדרך הנכונה לנהל את ההליך הזה הוא בבית המשפט האזרחי, כאשר ההחלטה בשאלה האם להגיש את התביעה לבית משפט השלום או המחוזי תלויה בסכום/שווי התביעה (עד 2.5 מיליון ₪ לבית משפט השלום, מעל 2.5 מיליון ₪ לבית המשפט המחוזי).

ככל שמדובר בהודעת חיוב שלא שולמה (או שהופקדה ביחס אליה ערבות בנקאית) – התביעה תבקש קבלת סעד הצהרתי על בטלות הודעה החיוב. במקרים שבהם נתבעת השבת כספים – התביעה תבקש (גם) קבלת סעד כספי.

הדיון בבית המשפט האזרחי מתנהל בכלים אזרחיים, דהיינו הגשת כתבי תביעה והגנה, ניהול הליכים מקדמיים, הגשת תצהירי עדות ראשית וחקירות נגדיות עליהם, וסיכומים. עיקרי הטענות בתיקים מסוג זה הוא סיווגם הנכון של הטובין, או קבילותן של תעודות מקור, או האם הערך שהוצהר תואם את הדרישות הקבועות בחוק או לא, ובמקרים המתאימים – טענות לפי חוק מסים עקיפים – מס ששולם ביתר או בחסר. הביקורת השיפוטית היא כפי שנעשית בתיקים אזרחיים, ולא ביקורת משפטית מינהלית. דהיינו בית המשפט בוחן את הדברים לגופם, האם טענות הצדדות נכונות או שגויות, ולא בוחן את הדברים בעילות מינהליות – האם החלטת המכס היא סבירה או לא וכיו"ב.

ככלל, כאשר תוקפים את חוקיותו של דבר חקיקה בטענות של העדר הסמכה חוקית, ניהול הליך חקיקה לא תקין, העדר סבירות / מידתיות קיימת דרך אפשרית אחת והיא תקיפה ישירה של חוקיות דבר החקיקה בבית המשפט הגבוה לצדק (בג"ץ) בטענה של העדר חוקיות. מצד שני, קיימת אפשרות של תקיפה עקיפה, דהיינו - שכאשר התובע מבקש השבה של כספים או פיצוי נזיקי, הוא יכול להעלות במסגרת התביעה הכספית טענות בדבר אי חוקיות דבר החקיקה. להליך כזה קוראים תקיפה עקיפה.

השאלה: מה קורה כאשר במסגרת התביעה שהיבואן מגיש כנגד רשות המסים, הוא טוען שמשם הקניה שהוטל אינו חוקי, שכן הטלתו נעשתה באופן לא חוקי, ולפיכך הוא מבקש את השבת מסי הקניה ששולמו במסגרת אותו צו. מקרה כזה נידון לאחרונה על-ידי בית משפט השלום בראשון. באותו מקרה יבואן של אירוסולים, תרסיסי שימון ואחזקה, המיועדים לשימושים שונים, נדרש לשלם מסי קניה בעקבות רפורמת הבלו ומס הקניה האחרונה שהטילה מס קניה ובלו על ממוסים שונים (תיקון מס' 11 לצו תעריף המכס). היבואן הגיש תביעה להשבת מסי הקניה ששילם בטענה שסיווגם הנכון של תרסיסים אלו אינו מחייב אותם במס קניה, וגם תקף בתקיפה עקיפה את חוקיות הצווים שהטילו את מס הקניה.

רשות המסים הגישה בקשה לסילוק על הסף כנגד תביעה כספית שהוגשה כנגדה על-ידי יבואן להשבת סכומים אותם שילם כמסי קניה עקב תיקון מס' 11 הנ"ל. במסגרת הבקשה טענה רשות המסים כי מדובר בתביעה שתוקפת בתקיפה ישירה את הוראות תיקון מס' 11, תוך העלאת טענות זהות לטענות שהועלו במסגרת עתירה שהוגשה לבג"ץ כנגד התיקון, ונדחתה לאחר שהעותרים קיבלו את המלצת בית המשפט העליון שדן בה.

על כן, נטען בבקשה כי התביעה מהווה ניסיון נוסף לבצע תקיפה עקיפה של התיקון לצו, כאשר עניין זה כבר נדון בפני בג"ץ שלא מצא לנכון להתערב בסוגיה. בנוסף, נטען כי הטענות שהועלו על-ידי היבואן תוקפות באופן ישיר את התיקון

לצו, וכאשר מדובר בתקיפה ישירה, בהתאם לדין הסמכות לדון בה מסורה לבג"ץ, ולא ניתן לעקוף סמכות זו על-ידי "הצמדת" סעד כספי לתביעה שהיא במהותה עתירה מנהלית.

בית משפט השלום בראשון לציון (כבוד השופטת כרמית בן אליעזר) דחה את בקשתה של רשות המסים. ההחלטה ניתנה ביום 29.1.2024.

בית המשפט קבע בהחלטתו כי רשות המסים לא טענה במפורש כי עקב הדיון בבג"ץ ופסק הדין שניתן שם קם מעשה בית דין מסוג כלשהו, ולא בכדי. נקבע כי היבואן לא היה צד להליך בבג"ץ (גם אם באי כוחה ייצגו את מי מהעותרים שם), וכן כי לא ניתן פסק דין מנומק בעתירה על-ידי בג"ץ, אלא העותרים משכו את העתירה בעקבות המלצת ההרכב שדן בה, ובהתחשב בהודעת רשות המסים כי תבחן בחיוב תיקון חקיקה במסגרתו ייקבע פטור ממס על התרסיסים שהם גם במוקד התביעה הכספית. על כן, טענות העותרים, כמו גם טענות דומות שהעלתה היבואנית בתביעתה, לא נדחו בדרך של ממצא פוזיטיבי כזה או אחר. נציין כבר כאן כי רק עכשיו, בתחילת חודש מרץ 2024, ייכנס לתוקפו התיקון לצו תעריף המכס אשר קובע שהאירוסולים לא יחויבו במס קניה.

בענייננו - בית המשפט המחוזי קבע כי התביעה היא תביעה כספית אשר במסגרתה נטען כי אין מקום להחלת הצו על הטובין המיובאים על-ידי היבואנית, ולפיכך יש להשיב לה את המסים ששילמה בגין יבואם. חלק מן הטענות שהועלו על-ידי היבואנית תוקפות במישרין את התיקון לצו, אך יחד עם זאת הן אינן תוקפות את עצם התיקון אלא את נוסחו, באופן המטיל מס גם על הטובין המיובאים על-ידי היבואנית.

בנוסף, נקבע כי קיימת אפשרות שבית המשפט יידרש לטענות היבואנית אגב בירור תביעתה הכספית, ואולי אף יקבל אותן, באופן אשר לא יהיה בו כדי לרוקן את התיקון מתוכן אלא להשפיע רק על אותה גזרה שעניינה הטובין הספציפיים. יתרה מכך נקבע כי הועלו טענות נוספות על-ידי היבואנית באשר לתחולתו של חוק מסים עקיפים, שהן טענות אזרחיות מובהקות שאין חולק שהן בסמכותו של בית המשפט.

במצב דברים זה נקבע כי דרך המלך לבירור טענות היבואנית היא בדרך שהותוותה בסעיף 154 לפקודת המכס, קרי, תשלום המס תחת מחאה והגשת תביעה כספית להשבתו, והליך התקיפה העקיפה נעשה באופן נכון.

ת"א 55001-04-22 החלטה מיום 29.1.2024. היבואן יוצג על-ידי הח"מ יחד עם עו"ד שירית נקר (שותפה), ועו"ד רועי אברהם ממחלקת המיסים, גולדפרב גרוס זליגמן.

* * *

הסקירה לעיל הינה בבחינת תמצית. המידע הכלול בה נמסר למטרות אינפורמטיביות בלבד ואין במידע כדי להוות ייעוץ משפטי. לקבלת פרטים נוספים:

עו"ד גיל נדל

ראש מחלקת מיסים (משותף) -

ייבוא, ייצוא וסחר בינלאומי

Gill.Nadel@goldfarb.com

03-6089979